herpy

KAMÆLEONER

Panterkamæleon

Furcifer pardalis

Furcifer pardalis er en stor, skarpt farvet kamæleon fra Madagaskars nordlige og østlige kystland. Hannernes farver varierer efter oprindelse og er blandt de mest slående hos nogen firben, mens hunnerne er mere afdæmpede i orange, brunt og lyserødt. Arten yngler villigt, men kræver et højt terrarie, UVB, høj luftfugtighed om natten og et liv alene. Hunner lever kort, op til 3 år.

Familie: Chamaeleonidae Engelsk: Panther Chameleon Tidligere navn: *Chamaeleo pardalis; Chamaeleo ater; Chamaeleo guentheri* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**30-51 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Tørskov og regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Hotspot	**29-32 °C**
Temperatur, nat	**15-21 °C**
Luftfugtighed	**50-100 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 4
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6-8 mdr.**
Kuldstørrelse	**10-46 æg**
Inkubation	**180-365 dage** ved 22 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), ligesom alle kamæleoner af slægten *Furcifer*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter. Kamæleoner er ikke omfattet af den danske forbudsliste for private (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder. Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst.

Om arten

Furcifer pardalis er en stor kamæleon med en kraftig krop, en lang, rullet hale og en tunge, der kan være længere end kroppen. Hannerne bliver 40-51 cm inklusive hale og er tydeligt større og tungere end hunnerne. I naturen måler hunnerne i gennemsnit 9 cm fra snude til kloak mod hannernes 14 cm, og de vejer omkring 23 g mod hannernes 61 g. Slægtsnavnet *Furcifer* kommer af latin for gaffel og peger på de kløvede fødder. Artsnavnet *pardalis* er latin for leopard og peger på tegningen.

Farverne er artens kendetegn. Hannerne findes i blå, grønne, røde, orange og gule nuancer med pletter, bånd og striber, og tegningen er knyttet til oprindelsen, så dyr fra samme område ligner hinanden. Dyr fra egnene omkring Nosy Be, Ankify og Ambanja er typisk klart blå, dyr fra Ambilobe, Antsiranana og Sambava er røde, grønne eller orange, og dyr fra Maroantsetra

og Toamasina er mest røde. I handlen bruges de lokale navne som betegnelse for farveformerne. Hunnerne er næsten altid orange til brune med et strejf af lyserødt, uanset hvor de kommer fra. En drægtig hun bliver sort med orange striber. Hannerne kan i øvrigt kendes på en opsvulmet halerod, hvor hemipenis ligger.

Arten er beskrevet i 1829 af Georges Cuvier. Genetiske undersøgelser har fundet 9-15 adskilte linjer, som måske er selvstændige arter, men den regnes stadig for én art. Fødderne er tangformede med to og tre sammenvoksede tæer, som giver et stærkt greb om tynde grene.

Den er hårdfør i forhold til mange andre kamæleoner, men er stadig en krævende art, som reagerer på dårlig fugtighed, forkert lys og stress. Hannerne er territoriale og viser sig med farver, oppustet krop og nik. Hunnerne er mere tilbageholdne. Arten egner sig som udstillingsdyr og ikke som et dyr, der tages op dagligt.

Udbredelse og levested

Furcifer pardalis er hjemmehørende i Madagaskar, hvor den er udbredt i lavlandet langs de østlige og nordøstlige kyster og på den nordvestlige kyst og de nærliggende øer, bl.a. Nosy Be, Nosy Komba, Nosy Mitsio, Nosy Sakatia, Nosy Mangabe og Sainte-Marie. Den er mest talrig i de nordlige og østlige kystområder.

Arten er indført til Réunion og Mauritius og findes også i Florida, hvor dyr fra handlen har sat sig fast. Kortet viser kun den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Arten lever i lavlandet, i fugtig skov i øst og i tørrere løvfældende skov i nordvest. Den foretrækker åbne, solrige steder frem for dyb skygge, formentlig fordi den skal kunne sole sig, og fordi hannerne bruger åbne pladser til at vise sig for hunner og markere territorium. Den trives i forstyrret natur og er langt hyppigst i bælterne af træer og buske langs veje og vandløb, mens den er sjælden inde i den lukkede skov. Dyret holder til i træer og buske og kommer sjældent ned på jorden.

Klimaet er varmt og fugtigt: på Nosy Be falder der omkring 2.250 mm regn om året, og middeltemperaturen er 26 °C. Dyrene soler sig om morgenen og søger UVB aktivt. Avlssæsonen ligger typisk mellem januar og maj, og hunnerne lægger flere kuld. Få dyr overlever længere end et år i naturen.

Læs mere: Lys og UVB

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 60 × 60 × 120 cm (længde × bredde × højde). Det er et minimum, som gør det muligt at lave en temperaturgradient og klatremuligheder over hinanden. Hanner bliver store og kræver mere bredde, og 90 × 60 × 120 cm er et bedre mål. Større er altid bedre. Der skal kun bo én kamæleon i hvert terrarie, også hanner og hunner, søskende eller to hunner. Ingen holdform med flere dyr er god for dem.

Arten har klaret sig i netterrarier i årtier, men en dansk stue giver sjældent 50 % luftfugtighed om dagen og 80-100 % om natten, når alle sider er net. Beklæd derfor to eller flere sider af et netterrarie med plast, eller brug et hybridterrarie med faste sider og net i toppen. Er klimaet i rummet tørt, kan et terrarie af glas eller plade være bedre. Hold luften i bevægelse, så den ikke bliver stillestående.

Indret terrariet med et åbent solområde øverst og en tæt, løvrig zone, hvor dyret kan gemme sig. Sæt solgrenen over øjenhøjde, så dyret kan kigge ned. Brug grene i forskellige tykkelser, lianer og ugiftige planter, fx pothos, ficus, hibiskus og paraplyplante. Ingen bund er nødvendig. Et afløb i bunden med en spand under er den enkleste måde at håndtere de store vandmængder, som kommer ind i terrariet hver dag. Fastgør grene og lianer med strips gennem nettet.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

TEMPERATUR

Dagtemperaturen ligger på 22-25 °C, og om natten falder den til 15-21 °C. Kolde nætter ned mod 15 °C er uproblematiske, hvis dyret kan varme sig op om morgenen. Solgrenen skal have en overfladetemperatur på 29-32 °C. Start i den lave ende, og følg dyrets adfærd. En eller to varmepærer med lav effekt, der lyser ned på en gren, er nok. To pærer ved siden af hinanden

varmer jævnere.

Dyrene kan brænde sig uden at mærke det. Hæng en kraftigere pære højere over terrariet, så varmen er mild og dækker et større område. Hold hånden, hvor dyrets hoved vil sidde: varmen skal føles behagelig. Hænger dyret under lampen i mere end en til to timer, sidder det helt oppe i nettet eller forbliver mørkt og sløvt, er solpladsen for kold. Grå, forbrændte pletter og smeltede rygpigge er tegn på det modsatte. Mål med et infrarødt termometer.

Varmelampen slukkes ca. fire timer, før de andre lys slukkes om aftenen. Højest varme er der øverst, lavest nederst, og der skal være grene og løv i alle højder.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal skifte i løbet af døgnet: omkring 50-60 % om dagen og 75-100 % om natten. Tallene er ikke kritiske, men rytmen er vigtig. Kamæleonen drikker ikke af en skål, men fra dråber. Giv vand som regn og dug: sprøjt terrariet morgen og aften, helst når det er mørkt, og brug et dryp, fx en spand med et lille hul, der løber nogle timer om eftermiddagen. En tågemaskine kan bruges i nogle timer før lyset tændes om morgenen, hvis terrariet er tæt nok. Hold luften i bevægelse.

Alle flader skal være tørre i løbet af dagen. Er grene og blade konstant våde, får dyret sår på fødderne, og bakterier, svamp og skimmel trives. Brug destilleret vand til tågemaskiner og fugtere, så udstyret ikke tilstoppes. Sprøjt ikke mere for at hjælpe under hudskifte, for det kan gøre skiftet sværere.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for stærkt lys. Sæt et langt T5 HO-rør eller en LED-bar på 6.500 K over hele terrariets længde, tændt 12 timer i døgnet, og slukket helt om natten. Giv intet lys om natten.

UVB er nødvendig. I naturen lever arten i Ferguson-zone 4, den højeste UV-zone for krybdyr, og den soler sig aktivt for at danne D3. Giv en gradient med et UV-indeks på omkring 3 ved solgrenen og højst 6-8 helt oppe under nettet. Brug et T5 HO-rør på 5-6 % i en reflektor, og hæv armaturet 5-8 cm over nettet: kamæleoner kravler på nettet, og de første centimeter under et rør, der ligger direkte på nettet, giver for meget UVB. Placér solgrenen, så dyrets ryg er ca. 15 cm under nettet. Det er en tommelfingerregel: kontrollér med en UV-måler, for indekset falder med rørets alder. Røret skiftes efter producentens anvisning.

Hunnens D-vitaminstatus betyder meget for æggene. Hunnen giver D3 videre til æggene, og æg fra en hun med for lidt UVB klækker dårligt eller slet ikke. Jo tættere UVB-niveauet er på det naturlige, desto flere æg klækker.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Furcifer pardalis er insektæder. Giv en varieret kost af dubia-kakerlakker, banankakerlakker, fårekyllinger, græshopper, silkeorme, hornorme, sorte soldaterfluer og deres larver, blåflasker, stavinsekter og nyklækkede bedemantider. Variation er nøglen. Plantedele ædes kun sjældent.

Unger får så meget, de kan æde, hver dag. Når et dyr ikke længere vokser i længden, men kun i omfang, er det voksent og får 3-5 insekter hver anden dag. Hunner har let ved at blive for fede og lægge for mange æg, og derfor skal mængden holdes nede.

Støv insekterne let ved hvert måltid med kalk uden D3. To gange om måneden støves de med et multivitamin med retinol (forformet A-vitamin) og lidt D3. Betacaroten er ikke en erstatning, for det ser ikke ud til at virke hos arten. Giv insekterne et næringsrigt foder 24-48 timer før fodring, og brug opdrættede insekter.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

F. pardalis er en territorial art, der lever alene bortset fra parringen. Hanner, der mødes, skifter farve, puster kroppen op og nikker, og tabere bliver matte og mørke. Det kan føre til slagsmål. Af den grund skal der kun bo én kamæleon i hvert terrarie.

Arten kan tæmmes med tålmodighed, men den er ikke et dyr, der skal tages op dagligt. Lad et nyt dyr få 1-2 uger i fred. Hvis det ikke har spist efter to uger, skal du til en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Giv føde med en pincet, og lad dyret komme til hånden, når det tager imod føde. Brug et kunstigt træ foran den åbne dør, så dyret kan kravle ud. Tag aldrig fat i dyret. Hold bevægelserne langsomme, lad det gå fra hånd til hånd, og forbind håndtering med noget positivt, som en tur i en plante i et solrigt vindue.

Mørke, hurtigt skiftende farver, gaben og forsøg på at flygte er tegn på stress.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større, farvestærke og har en opsvulmet halerod, hvor hemipenis ligger. Hunnerne er mindre, mere ensartet orange til brune eller lyserøde og har en tyndere halerod. Hos unge dyr under seks måneder er kønnet svært at se, fordi de er små, matte i farven og uden udbulning ved halen.

Kønsmodenheden indtræder ved 6-8 måneder. Dyrene når da også voksenfarve og størrelse. Hunnernes liv er kort, op til 3 år, og æglægningen belaster kroppen hårdt. En hun lægger typisk 5-8 kuld i løbet af sit liv.

PARRING

Parringen begynder med, at hannen viser sig frem med farver og nik, og at hunnen viser, om hun er parringsvillig. En modtagelig hun tillader, at hannen kravler op på hende. En hun, der ikke vil parres, gaber, hvæser og bider. En drægtig hun bliver sort med orange striber og er kraftigt afvisende.

Sæt dyrene sammen under opsyn, og tag dem fra hinanden, når hunnen afviser hannen. I naturen er avlssæsonen januar til maj. Hunnerne kan lægge flere kuld om året.

ÆGLÆGNING OG KULD

Drægtigheden varer 3-6 uger. Hunnen graver en gang med forbenene, bakker ind og lægger æggene. Et kuld er på 10-46 æg, og antallet afhænger af hunnens føde og næring.

Giv hunnen en bakke eller en potte med fugtig jord, som kan holde en gang. Beholderen skal være højst ca. 15 cm dyb. Hunnen leder efter et hårdt lag nedenunder at lægge mod, og hvis hun ikke finder det, graver hun videre og udmatter sig, og gangen kan styrte sammen. Hun fylder hullet igen og stamper jorden fast, og nogle hunner trækker blade og kviste hen over stedet.

INKUBATION

Æggene kan blive liggende, hvor de er lagt, eller flyttes til rugeudstyr. Rugetiden er lang, 6-12 måneder. Ved 22 °C klækker æggene efter 7-9 måneder, i gennemsnit efter omkring 240 dage. Mange temperaturer og fremgangsmåder virker, men den bedste rugetemperatur er ikke fastlagt. Æggene skal ligge i en fugtig bund, som i andre kamæleonæg.

Æg fra en hun, der har fået for lidt UVB, klækker dårligt eller slet ikke. Nyklækkede unger vejer 0,25-0,75 g og er selvstændige fra første dag, og de bruger deres æggetand til at skære en stjerneformet åbning i skallen.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er selvstændige fra klækningen og kan sættes i et højt terrarie med mange planter og grene. De skal have UVB og de samme fugtighedsforhold som de voksne. Giv små insekter hver dag, så meget de kan æde, og støv dem med kalk. Ungerne er kønsmodne efter ca. seks måneder, og dyrene skal bo hver for sig, når de nærmer sig det.

Sundhed og typiske fejl

De fleste sygdomme skyldes fejl i opsætningen, især for lidt UVB, forkert tilskud og for megen mad. De typiske problemer er:

- Knoglesvind (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB, kalk og D3. Giv UVB, støvede insekter og de rette tilskud.
- A-vitaminmangel og -forgiftning. Tilskuddet skal indeholde retinol, ikke kun betacaroten.
- Fedme og æglægningsvanskeligheder hos hunner, som kan være livstruende. Det skyldes overfodring og for mange æg. Kræver dyrlæge.
- Luftvejsinfektioner ved forkert luftfugtighed eller stillestående luft.
- Forbrændinger fra for nære lamper. Dyrene mærker det ikke selv.
- Sår på fødderne og skimmel, når grene og blade er våde hele dagen.
- Indvendige parasitter.

Et sundt dyr har åbne, klare øjne, en kraftig krop, griber fast om grenen og æder regelmæssigt. Krybdyr skjuler sygdom, så søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke æder, taber sig, sidder mørkt og sløvt eller trækker vejret med åben mund. Et årligt sundhedstjek anbefales.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.